

NOMÉS JAZZ

I en Jimmy va créixer

JOAN RIAMBAU

El darrer dels anys han estat testimoni de la reaparició de Jimmy Scott, un dels cantants nord-americans del segle XX més injustament oblidats. El reconeixement a aquesta veu singular ha vingut però de gent tan allunyada del seu univers, el jazz, com ara Lou Reed, Madonna i David Lynch, que el va fer cantar *Sycamore Trees* en l'onírica escena de l'episodi final de *Twin Peaks*.

Nascut el 1925, es va veure afectat per una deficiència hormonal que li va deixar en herència una veu que es pot confondre amb la d'una dona. Ell mateix treu importància a la seva malaltia, ja que en certa manera li va permetre entrar en el món de l'espectacle, en la companyia de la contorsionista Estelle Caledonia Young. Damunt d'aquells escenaris de fira i en clubs minúsculs, plens de fum, en què meques i macarres li reclamaven cançons romàntiques, va aprendre a dominar i a fascinar el públic, com si fos un encantador de serps. El jove Scott, amb el seu físic infantil, impressionava pel dramatisme amb què sabia vestir les seves balades, com si fossin la seva pròpia història.

A primers dels anys cinquanta, *Little Jimmy Scott*, com el va batejar Lionel Hampton, va viure moments de glòria amb la seva cançó *Everybody's Somebody's Fool*. Malauradament, a partir d'aquell primer èxit, la carrera del petit Jimmy va ser un veritable cúmul de desgràcies que no li van pagar, altres que li van cancel·lar el contracte i, finalment, el seu esclavatge a Savoy, on el propietari –Herman Lubinsky, que va fer fortuna en el món del jazz explotant els músics– el va arraconar i li va impedir enregistrar. L'any 1962, Ray Charles –gran admirador de Scott– el va enregistrar sota el seu propi segell, però aquell únic disc, *Falling in Love Is Wonderful*, va haver de ser retirat del mercat immediatament degut a les pressions legals de Lubinsky i ha acabat convertint-se en una preuada peça de col·leccionisme.

Scott es va retirar discretament a guanyar-se de nou les lleties en clubs de segona fila, enregistra de tant en

El cantant Jimmy Scott

tant algunes cintes casolanes i ignorant que tenia molts admiradors. No tan sols cantants com ara Nancy Wilson, Stevie Wonder, Marvin Gaye i Madonna –una “xicota molt treballadora”, en paraules de Scott– sinó un públic nombros que va acollir amb entusiasme el retorn d'un petit Jimmy que ja tenia més de setanta anys.

EXPLICAR HISTÒRIES

I de nou damunt l'escenari, la seva figura diminuta ha crescut, omplint-lo amb el moviment de les seves mans, amb l'aura de la seva llegenda.

Com Billie Holiday, sap explicar les històries. I sap volar sobre la seva secció rítmica –“...i a vegades l'has de caçar al vol”, afirmava Michael Kanan, pianista habitual de la seva formació–, desgranant delicadament les paraules amb una veu d'aparent fragilitat que amb els anys ha adquirit el solatge del vi i el pòsit del tabac.

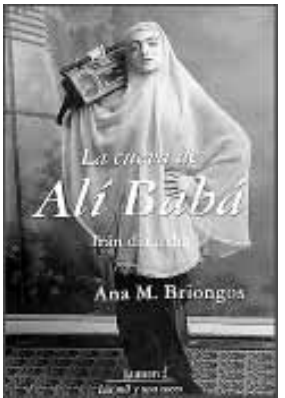
El petit Jimmy no ha crescut, però sí la seva saviesa, i l'ha aplicada a discos tan excepcionals com ara *Mood Indigo* –un repàs a clàssics com ara *Blue Skies* i *How Deep is the Ocean?*– i *Holding Back the Years*, en què amplia el seu repertori amb *Jealous Guy*, de Lennon, i *Nothing Compares 2 U*, de Prince. Entre les seves cançons de capçalera hi figuren, però, *Over the Rainbow* i *Pennies from Heaven*, que potser contenen el secret de Scott per sobreviure en els més sòrdids fangars del món de l'espectacle i triomfar en la seva majestuosa vellesa, com si la seva vida fos, de debò, una d'aquelles balades que acaben bé.

L'APARADOR

La filla del mar

Àngel Guimerà, *La filla del mar*. Proa. Barcelona, 2002.

Aquest drama en tres actes és una de les obres més representatives del teatre de Guimerà. Es va estrenar, en castellà, el 1899 a Buenos Aires i, en català, el 6 d'abril del 1900 al Teatre Romea de Barcelona. *La filla del mar*, a diferència de *Mar i cel* i *Terra baixa*, durant molt de temps no va ser present als escenaris.

Ana M. Briongos, *La cueva de Ali Babá*. Irán día a día. Lumen. Barcelona, 2002.

En aquest nou assaig nascut de l'experiència personal, Ana M. Briongos torna als escenaris que tan bé coneix, els del Pròxim Orient. La lectura d'aquest llibre, que inclou un reportatge fotogràfic, és una bona manera d'accedir a la intimitat de les llars iranianes sense prejudicis.

Joan Armangué, *L'escola algueresa d'estudis de cultura popular (1778-1908)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 2002.

Aquest treball va destriant un dels fils que lliguen els algueresos del segle XVIII amb els seus néts del segle XX: l'interès en la cultura popular dels que van viure entre la Il·lustració i el Modernisme.

PARLEM-NE

La lliçó del ferroviari de Reus

JOAN SOLÀ

La cosa d'un mes es va saber que el cap de circulació de l'estació de RENFE de Reus havia sigut expedientat “per haver utilitzat el català en un llibre de registre intern”, i que ja anteriorment havia sigut “advertit” sobre la qüestió, car es veu que fa vuit anys que practica aquest esport de risc. L'acusació, de “presumpta falta laboral”, es basa en una circular interna de Protecció Civil i Seguretat de la Circulació que ordena de garantir “la comprensió” en àmbits com aquest. I l'encausat hi respon dient que “no ha tingut mai cap problema d'entesa” per aquest fet entre els companys i que només utilitza el català “amb els col·legues que el tenen com a llengua pròpia”. Els sindicats amenacen de “mobilitzar tots els caps d'estació de l'àrea” si es toca aquesta persona. L'última notícia (9 de maig) és que el ferroviari ha sigut sancionat amb dos dies de suspensió per una “falta greu”. Intentem elevar

l'anècdota a categoria.

La primera lliçó és que els problemes només s'airegen si salten als mitjans de comunicació. ¿És un aspecte negatiu? No ho sé: és així, simplement. Per tant, dedueixo que els catalans hauríem d'aprofitar més, hauríem d'aprofitar contínuament, els dits mitjans per airejar els problemes lingüístics. La segona conclusió és que per garantir la comprensió cal que una de les llengües reculi, emmudeixi. Però aquesta no és pas certa: s'aconseguiria exactament el mateix efecte si es prenguessin les mesures oportunes perquè tots els afectats entenguessin la llengua dels altres. Que és el que idealment pretén la legislació catalana però que no s'ha pas aconseguit ni sembla que s'hagi d'aconseguir, entre altres coses perquè això hauria de ser un objectiu de la legislació estatal, i aquesta encara és més utòpic que mai s'ho proposi, perquè perseguix exactament el contrari. Fem cap, doncs, a la mare

dels ous: un Estat plurilingüe, realment de tots, o bé un Estat de només uns quants (pel que fa a drets, no pas a obligacions, esclar). El gran problema és que els catalanoparlants perdem de vista això: ja ens està bé de pertànyer a un Estat que no és de cap manera el nostre.

L'ORDENAMENT JURÍDIC

Perquè la tercera lliçó deriva del que acabo de dir. La defensa de l'encausat no va pas per aquest camí: l'encausat demana disculpes, afirma que no ha vulnerat les normes, en lloc d'exigir el canvi radical de les normes. No puc ser injust, perdoni senyor ferroviari anònim: no és que vostè no vulgués o no gosés plantar cara, és que no podia. L'ordenament jurídic (¿no es diu així?) el colla, el sotmet, l'humilia a vostè com em subordina a mi. L'ordenament jurídic no és sinó la cara visible, el botxí, d'una Pell de Brau que s'ha proposat l'igualitarisme des de fa segles, a tota costa. S'apella a la intercomprensió,

com a “raó” que tothom es pot empassar: s'elimina el català dels transports, de l'exèrcit, del diàleg amb l'Administració central, de la justícia, de les escoles de conduir, de les plantilles dels equips de futbol, de les oficines d'immigració, dels bars, de les escoles d'idiomes (com a llengua vehicular), de les sales de festa. I per tant, el català és una llengua que no serveix pràcticament per a res, i per tant demà s'eliminarà de la vida privada i del carrer. Aquest és el procés contra el qual lluitem des de fa segles. No lluitem pas per cap velleïtat folklorica o sentimental.

Aquests mateixos dies “els jutges de pau de Girona reclamen poder registrar en català”. Els llibres del registre civil són en castellà “perquè són documents iguals per a tot l'Estat”, i el funcionari es limita a omplir les caselles buides. La mateixa cançó. Però amb una diferència positiva important: ara els jutges sí que demanen que canviï la legislació.